Ministerstvo financí

Čj.: MF – 18 777/2021/1104-61

A.

Makroekonomický rámec a fiskální politika

Obsah

1 Úvod a shrnutí 1

2 Makroekonomický rámec 2

2.1 Předpoklady budoucího vývoje 2

2.2 Makroekonomický vývoj v České republice 4

2.3 Nezávislé ověření makroekonomického rámce 7

3 Fiskální politika a veřejné finance 9

3.1 Očekávané hospodaření sektoru vládních institucí v roce 2021 10

3.2 Predikce hospodaření sektoru vládních institucí v roce 2022 10

Seznam tabulek

Tabulka 1.1: Predikce základních makroekonomických indikátorů 1
Tabulka 2.1: Ověření makroekonomického rámce nezávislými prognózami 7
Tabulka 2.2: Porovnání prognóz Ministerstva financí a Evropské komise 8
Tabulka 3.1: Saldo a dluh sektoru vládních institucí 9

Seznam obrázků

Obrázek 2.1: Reálný hrubý domácí produkt eurozóny 2
Obrázek 2.2: Cena ropy Brent 3
Obrázek 2.3: Měnový kurz CZK/EUR 3
Obrázek 2.4: Reálný hrubý domácí produkt 4
Obrázek 2.5: Spotřebitelské ceny 5
Obrázek 2.6: Zaměstnanost 5
Obrázek 2.7: Míra nezaměstnanosti 5
Obrázek 2.8: Objem mezd a platů 6
Obrázek 2.9: Saldo běžného účtu platební bilance 6
Obrázek 3.1: Saldo veřejných financí 11

1 Úvod a shrnutí

Makroekonomický rámec byl dne 30. srpna 2021, v souladu se zákonem č. 23/2017 Sb. o pravidlech rozpočtové odpovědnosti, ve znění pozdějších předpisů, posouzen Výborem pro rozpočtové prognózy a vyhodnocen jako **realistický**. Scénář makroekonomického rámce byl rovněž porovnán s prognózami relevantních institucí zabývajících se předpovídáním budoucího vývoje české ekonomiky. V některých případech sice vybočuje z intervalu sledovaných prognóz, to je však patrně dáno rozdílnými daty zpracování jednotlivých predikcí, a tedy i odlišnými informacemi, z nichž prognózy vycházejí.

Fiskální politika se řídí mantinely danými zákonem o pravidlech rozpočtové odpovědnosti. Ten definuje postup odvození výdajových rámců pro státní rozpočet a státní fondy kompatibilní se stanoveným strukturálním saldem pro celý sektor vládních institucí. Základní premisou je v současnosti stálá konsolidace veřejných financí minimálně o 0,5 procentního bodu až do dosažení střednědobého rozpočtového cíle. Konsolidace pak vychází z odhadnutého strukturálního deficitu pro rok 2021, které činí 6,1 % HDP. **Měnové podmínky** by na ekonomiku díky úrokové složce měly letos a v roce 2022 působit stimulačně, byť v postupně se snižující míře.

Česká ekonomika na konci roku 2020 a v 1. čtvrtletí 2021 prokazovala mimořádnou odolnost vůči nepříznivé epidemické situaci. Ve 2. čtvrtletí 2021 hrubý domácí produkt mírně vzrostl, čemuž napomohlo uvolnění protiepidemických omezení, hospodářskou aktivitu však brzdily problémy v globálních dodavatelských řetězcích. Od 3. čtvrtletí 2021 by ekonomika měla výrazněji oživovat, předchozí šok do agregátní poptávky i nabídky by tak měl být postupně kompenzován.

Dopad epidemie na **trh práce** byl citelně ztlumen vládními podpůrnými programy. Navzdory jejich ukončení v průběhu 2. čtvrtletí 2021 však míra nezaměstnanosti vlivem hospodářského oživení začala postupně klesat.

Meziroční **inflace** se v červenci 2021 dostala nad horní hranici tolerančního pásma okolo 2% cíle České národní banky a v 2. polovině letošního roku by měla dále zrychlovat. Vyšší dynamika spotřebitelských cen odráží frikce na straně nabídky a výrazný růst ceny ropy i jiných komodit.

V **makroekonomickém rámci** je očekáván nárůst hospodářského výkonu. Míra inflace by měla být dočasně zvýšená. Na trhu práce by díky ekonomickému růstu mělo docházet k pozvolnému zvyšování zaměstnanosti a poklesu míry nezaměstnanosti. Mzdový růst by měl zůstat umírněný. Přebytek na běžném účtu platební bilance by měl klesat.

Tabulka 1.1: Predikce základních makroekonomických indikátorů

		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
										predikce	*predikce*
Nominální hrubý domácí produkt	*mld. Kč, b.c.*	**4 143**	**4 346**	**4 625**	**4 797**	**5 111**	**5 410**	**5 790**	**5 695**	**6 048**	**6 431**
	růst v %, b.c.	1,3	4,9	6,4	3,7	6,5	5,8	7,0	-1,7	6,2	6,3
Reálný hrubý domácí produkt	*růst v %, s.c.*	**0,0**	**2,3**	**5,4**	**2,5**	**5,2**	**3,2**	**3,0**	**-5,8**	**3,2**	**4,2**
Spotřeba domácností	*růst v %, s.c.*	0,9	1,4	3,9	3,8	4,0	3,5	2,7	-6,8	2,3	5,5
Spotřeba vládních institucí	*růst v %, s.c.*	2,4	1,0	1,8	2,5	1,8	3,8	2,5	3,4	2,4	0,4
Tvorba hrubého fixního kapitálu	*růst v %, s.c.*	-2,2	3,3	9,7	-3,0	4,9	10,0	5,9	-7,2	6,0	4,9
Příspěvek čistých vývozů k růstu HDP	*p.b., s.c.*	0,2	-0,4	-0,2	1,4	1,2	-1,2	0,0	-0,5	-0,6	0,3
Příspěvek změny zásob k růstu HDP	*p.b., s.c.*	-0,6	1,0	0,9	-0,3	0,5	-0,5	-0,3	-0,9	0,7	0,0
Deflátor HDP	*růst v %*	**1,4**	**2,6**	**1,0**	**1,1**	**1,3**	**2,6**	**3,9**	**4,4**	**2,9**	**2,1**
Průměrná míra inflace	*%*	**1,4**	**0,4**	**0,3**	**0,7**	**2,5**	**2,1**	**2,8**	**3,2**	**3,2**	**3,5**
Zaměstnanost *(VŠPS)*	*růst v %*	**1,0**	**0,8**	**1,4**	**1,9**	**1,6**	**1,4**	**0,2**	**-1,3**	**-1,0**	**0,4**
Míra nezaměstnanosti *(VŠPS)*	*průměr v %*	**7,0**	**6,1**	**5,1**	**4,0**	**2,9**	**2,2**	**2,0**	**2,6**	**3,0**	**2,7**
Objem mezd a platů *(dom. koncept)*	*růst v %, b.c.*	**0,8**	**3,9**	**5,0**	**5,7**	**9,2**	**9,6**	**7,8**	**0,2**	**2,9**	**3,9**
Saldo běžného účtu	*% HDP*	**-0,5**	**0,2**	**0,4**	**1,8**	**1,5**	**0,4**	**0,3**	**3,6**	**1,1**	**0,5**
Předpoklady:											
Měnový kurz CZK/EUR		**26,0**	**27,5**	**27,3**	**27,0**	**26,3**	**25,6**	**25,7**	**26,4**	**25,7**	**25,3**
Dlouhodobé úrokové sazby	*% p.a.*	**2,1**	**1,6**	**0,6**	**0,4**	**1,0**	**2,0**	**1,5**	**1,1**	**2,0**	**2,6**
Ropa Brent	*USD/barel*	**109**	**99**	**52**	**44**	**54**	**71**	**64**	**42**	**69**	**68**
HDP eurozóny	*růst v %, s.c.*	**-0,2**	**1,4**	**1,9**	**1,8**	**2,7**	**1,9**	**1,4**	**-6,5**	**4,9**	**4,3**

Zdroj: MF ČR: Makroekonomická predikce ČR (srpen 2021).

2 Makroekonomický rámec

Makroekonomický rámec návrhu státního rozpočtu na rok 2022 vychází z Makroekonomické predikce Ministerstva financí ze srpna 2021.

Pandemie koronaviru, přijatá protiepidemická opatření a jejich doprovodné efekty v roce 2020 způsobily hluboký pokles české a světové ekonomiky. Po dosažení vrcholu hospodářského cyklu v roce 2019 se tak česká ekonomika propadla do hluboce záporné mezery výstupu. Ta by se však díky hospodářskému oživení měla ještě letos uzavřít a posléze dosahovat kladné hodnoty do 2 % potenciálního produktu.

Budoucí vývoj stále zůstává zatížen množstvím **rizik**, jež v úhrnu považujeme v podstatě za **vyrovnaná**. Pro ČR i ostatní ekonomiky je hlavním rizikem vývoj **epidemické situace**. Makroekonomický rámec vychází z předpokladu, že významné protiepidemické restrikce již díky pokračujícímu očkování obyvatel proti COVID-19 a vysokému počtu osob, které toto onemocnění prodělaly, nebude nutné zavést. Riziko ovšem představuje vznik a šíření nových mutací koronaviru, proti nimž by dostupné vakcíny mohly být méně účinné. Počítáme také s tím, že negativní dopad pandemie na globální dodavatelské řetězce bude spíše krátkodobý.

Mezi **negativní vnitřní rizika** dále patří možný nesoulad poptávky a nabídky na trhu práce v kontextu možných strukturálních změn v ekonomice, vývoj v automobilovém průmyslu a nadhodnocení cen rezidenčních nemovitostí.

Ve středním a dlouhodobém horizontu bude s ohledem na demografický vývoj nadále klíčové, aby docházelo ke zvyšování produktivity práce. Problémy na trhu práce by mohly podpořit **dynamiku mezd** a zároveň podnítit **investice** do automatizace, robotizace a digitálních technologií. Průměrná mzda a tvorba hrubého fixního kapitálu by tak proti scénáři makroekonomického rámce mohly růst rychleji. Významným impulzem pro zvyšování produktivity by vzhledem k vysokému zapojení českých firem do globálních dodavatelských řetězců byl také jejich posun do pozic s vyšší přidanou hodnotou.

Hluboký propad reálného HDP v roce 2020 byl do značné míry determinován poklesem spotřeby domácností. Vlivem bezprecedentního nárůstu míry úspor došlo k silné akumulaci finančních aktiv především ve formě oběživa a vkladů. Tyto prostředky by přitom alespoň zčásti domácnosti mohly využít k financování **odložené spotřeby**. Oživení spotřeby domácností by díky tomu mohlo být ve srovnání se scénářem makroekonomického rámce mnohem dynamičtější.

2.1 Předpoklady budoucího vývoje

2.1.1 Vnější prostředí

V roce 2020 došlo v důsledku pandemie onemocnění COVID-19 k hlubokému propadu **světové ekonomiky**. Vzhledem k pokroku v očkování, postupnému zmírňování protiepidemických opatření a mimořádně uvolněným fiskálním i měnovým politikám dochází ke zlepšování vyhlídek jejího růstu. Přestože významným rizikem zůstává další vývoj pandemie a účinnost vakcín proti novým mutacím koronaviru. Očekáváme, že globální ekonomika v roce 2021 vzroste o 5,8 % a v roce 2022 o 4,5 %.

Epidemická situace se ve **Spojených státech amerických** od počátku letošního roku pozvolna zlepšovala, od července ale počet nových případů opět stoupá. Díky uvolňování opatření proti šíření koronaviru, realizaci odložené spotřeby domácností a masivním stimulům americká ekonomika silně oživuje. Pozitivně se vyvíjí i situace na trhu práce. Obavy však vzbuzuje prudce zrychlující inflace, která v červnu 2021 dosáhla nejvyšší úrovně od srpna 2008. Navzdory tomu Federální rezervní systém drží svou hlavní úrokovou sazbu v cílovém pásmu 0,00–0,25 % a pokračuje v rozsáhlých nákupech aktiv. Ekonomika Spojených států amerických by v letošním roce mohla vzrůst o 6,7 %, roce 2022 by vlivem vysoké srovnávací základny a postupného odeznívání efektů fiskálního stimulu mohla zpomalit na 3,9 %.

Obrázek 2.1: Reálný hrubý domácí produkt eurozóny
(růst proti předchozímu roku v %)

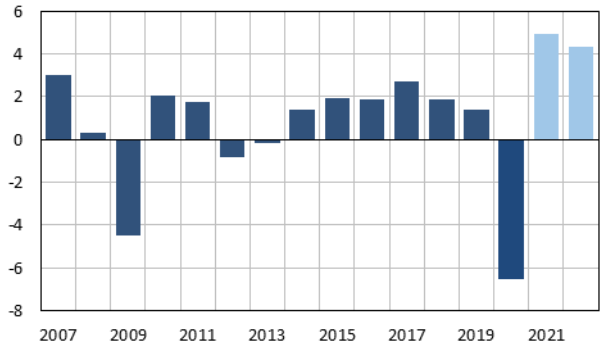

Zdroj: Eurostat. Výpočty a predikce MF ČR.

Uzávěry ekonomik a restriktivní protiepidemická opatření vedly k citelnému snížení hospodářského výkonu **eurozóny**. Negativní dopady na trh práce tlumily vládní programy na podporu udržení zaměstnanosti, nezaměstnanost tak vzrostla pouze mírně. V 2. čtvrtletí 2021 došlo v souvislosti s pokrokem v očkování a lepšící se epidemic-

kou situací k oživení ekonomické aktivity. Indexy nákupních manažerů dosahovaly nebývale vysokých hodnot. Evropská centrální banka ponechala hlavní refinanční sazbu beze změny na nulové hodnotě a pokračovala v nákupech aktiv v rámci nouzového pandemického programu. V návaznosti na nedávné přehodnocení své měnové strategie zavedla symetrický střednědobý inflační cíl na úrovni 2 %.

Šíření nakažlivější mutace koronaviru, sílící inflační tlaky, problémy v dodavatelských řetězcích a strukturální změny v automobilovém průmyslu představují hlavní rizika budoucího vývoje ekonomiky eurozóny. Naopak pozitivně by k jejímu růstu mohlo přispět zejména oživení spotřeby domácností a realizace národních plánů obnovy. Ekonomický výkon eurozóny by se v roce 2021 mohl zvýšit o 4,9 %, v roce 2022 by růst mohl zpomalit na 4,3 %.

2.1.2 Cena ropy

V 1. pololetí 2020 došlo ve spojitosti s propadem globální ekonomické aktivity k razantnímu poklesu poptávky po ropě. V reakci na to se Organizace zemí vyvážejících ropu a některé další státy dohodly na výrazném omezení produkce přibližně v rozsahu desetiny světové těžby. Toto omezení bylo následně postupně uvolňováno. I přes stanovení těžebních limitů však v 1. pololetí 2020 došlo k enormnímu nárůstu zásob vytěžené ropy a propadu její ceny. V ročním průměru tak byla cena ropy Brent v roce 2020 nejnižší od roku 2004 a jen mírně přesáhla 40 USD/barel.

Podle odhadů Energetické informační správy Spojených států od poloviny roku 2020 do poloviny roku 2021 klesaly zásoby vytěžené ropy. Cena ropy Brent se v tomto období postupně vrátila na předkrizovou úroveň. Těžební limity stanovené Organizací zemí vyvážejících ropu a některými dalšími státy jsou dále uvolňovány. Na termínovém trhu panuje situace, kdy se ropa s pozdějším dodáním obchoduje nepatrně levněji než ropa s dřívějším dodáním.

Obrázek 2.2: Cena ropy Brent
(USD/barel)

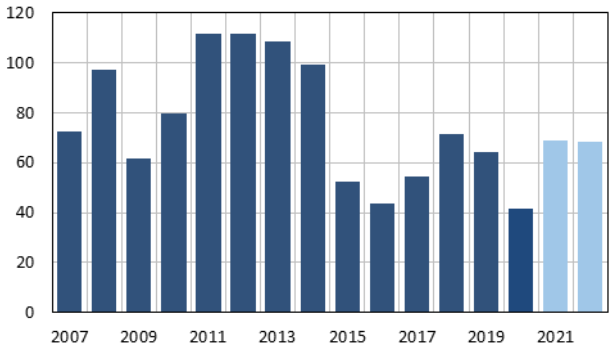

Zdroj: U. S. Energy Information Administration. Predikce MF ČR.

Předpokládáme, že za celý rok 2021 dosáhne cena ropy Brent v průměru 69 USD/barel, čímž se meziročně zvýší o 64 %. V souladu s mírně sestupnou křivkou cen kontraktů futures počítáme s poklesem ceny ropy na 68 USD/barel v roce 2022.

2.1.3 Měnová politika a měnové kurzy

Česká národní banka letos již dvakrát zvýšila **dvoutýdenní repo sazbu** z původních 0,25 % na aktuálních 0,75 %. Důvodem zpřísňování měnové politiky jsou zejména sílící inflační tlaky z domácí i zahraniční ekonomiky v podmínkách postupně se zotavujícího hospodářství po ukončení většiny protiepidemických opatření. V souladu s deklarovanou pozicí České národní banky předpokládá scénář makroekonomického rámce státního rozpočtu, že k postupnému zvyšování sazeb bude docházet nejen ve zbývající části roku 2021, ale i v roce 2022.

Vzhledem k predikci inflace by přesto měly reálné úrokové sazby působit na ekonomiku letos i v příštím roce stimulačně, byť v postupně se snižující míře. Kurzová složka měnových podmínek by v celém horizontu měla být prakticky neutrální.

Měnový kurz koruny vůči euru během prvních sedmi měsíců roku 2021 v průměru dosahoval 25,8 CZK/EUR, nicméně vlivem výrazně proměnlivého sentimentu na mezinárodních finančních trzích byl poměrně volatilní.

Obrázek 2.3: Měnový kurz CZK/EUR
(průměr roku)

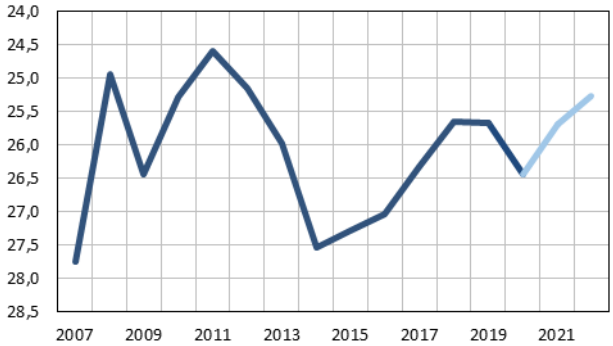

Zdroj: ČNB. Výpočty a predikce MF ČR.

V horizontu makroekonomického rámce předpokládáme pozvolné posilování měnového kurzu. To by mělo odrážet narůstající kladný úrokový diferenciál a zlepšení globálního sentimentu v návaznosti na stabilizaci epidemické situace. V průměru by se koruna měla letos obchodovat za 25,7 CZK/EUR, koncem roku 2022 by se kurz měl pohybovat kolem 25,1 CZK/EUR.

2.2 Makroekonomický vývoj v České republice

2.2.1 Ekonomický výkon

Navzdory velmi nepříznivé epidemické situaci a restrikcím v celé řadě oblastí zaznamenala česká ekonomika v 1. čtvrtletí 2021 mezičtvrtletní pokles jen o 0,3 %. Meziročně se hrubý domácí produkt snížil o 2,6 %, přičemž negativní dopad utlumené spotřeby domácností, omezených investic do fixního kapitálu a záporného příspěvku salda zahraničního obchodu zmírnily vyšší výdaje vládních institucí na konečnou spotřebu a nárůst zásob. Ve 2. čtvrtletí 2021 podle předběžného odhadu ekonomika mezičtvrtletně vzrostla o 0,6 %.

Obrázek 2.4: Reálný hrubý domácí produkt

(růst proti předchozímu roku v %)

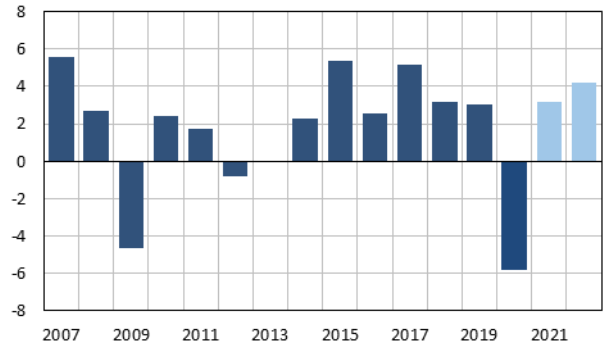

Zdroj: ČSÚ. Výpočty a predikce MF ČR.

Hospodářská aktivita by měla od 3. čtvrtletí 2021 výrazněji oživovat a postupně kompenzovat předchozí šok do agregátní poptávky i nabídky. **Hrubý domácí produkt** by se tak letos mohl zvýšit o 3,2 %. V roce 2022 by růst mohl zrychlit na 4,2 %.

Spotřebu domácností v roce 2021 pozitivně ovlivní růst reálného disponibilního důchodu, v jehož dynamice se kromě snížení efektivního zdanění mezd, platů a do určité míry i příjmů sebezaměstnaných kladně promítne řada podpůrných fiskálních programů. Vzhledem k očekávanému oživení spotřebních výdajů od 2. čtvrtletí 2021 by reálná spotřeba domácností za celý rok 2021 mohla vzrůst o 2,3 %. V roce 2022 by ji při stagnaci reálného disponibilního důchodu mělo podpořit citelné snížení míry úspor, která by přesto měla setrvat na úrovních výrazně převyšujících dlouhodobý průměr. Projeví se také statistický efekt silného oživení spotřeby v 2. polovině letošního roku. Spotřeba domácností by tak mohla vzrůst o 5,5 %.

Očekáváme, že se **spotřeba sektoru vládních institucí** v roce 2021 zvýší o 2,4 % a v roce 2022 dojde ke zpomalení na 0,4 %. Mezi hlavní faktory růstu v roce 2021 může stále patřit navýšení objemů nákupů z důvodu epidemie a rovněž růst zaměstnanosti v některých částech veřejného sektoru. Přes úspory v rámci centrálních úřadů státní správy se počítá s personálním navýšením ve školství a u ozbrojených složek. Dynamiku může podpořit i růst výdajů na nákup zboží a služeb za přispění běžných dotací z fondů EU. Očekávaný pokles tempa v roce 2022 souvisí s odezněním přechodných faktorů týkajících se řešení epidemie. V nominálním vyjádření by měla dynamika zpomalit z 6,9 % v roce 2021 na 2,1 % v roce 2022.

Tvorba hrubého fixního kapitálu by v roce 2021 měla díky hospodářskému růstu v zahraničí, uvolněným měnovým podmínkám, nadprůměrně využitým výrobním kapacitám v průmyslu i mimořádným odpisům hmotného majetku začít oživovat. K růstu by měla přispět také investiční aktivita sektoru vládních institucí podpořená realizací projektů spolufinancovaných fondy EU. Počátkem roku 2021 dynamiku investic tlumila přijatá restriktivní opatření a s nimi spojené nejistoty, ty by ale v dalších čtvrtletích měly odeznít. Dynamika soukromých investic by se tak měla citelně zvýšit. Tvorba hrubého fixního kapitálu by v roce 2021 mohla vzrůst o 6,0 %, pro rok 2022 je predikována tempo mírně pod hranicí 5 %.

Vývoz zboží a služeb by se měl letos výhradně vlivem růstu exportních trhů zvýšit o 8,5 %. Pro rok 2022 počítáme se zpomalením na 6,6 %, které by mělo vyplývat z nižšího tempa růstu dovozní náročnosti obchodních partnerů. Exportní výkonnost (tedy konkurenceschopnost českých firem na zahraničních trzích) bude letos brzdit posilování kurzu koruny vůči euru a prohlubující se problémy automobilek s nedostatkem komponent vedoucí k nuceným odstávkám výroby. V roce 2022 by se však exportní výkonnost měla mírně zvýšit, a to v souvislosti s předpokládaným odezněním obtíží v dodavatelských řetězcích hlavně v segmentu motorových vozidel.

Dynamika vývozu a dovozně náročné investiční poptávky se pak promítá v tempu **dovozu zboží a služeb**. Ten by v roce 2021 mohl vzrůst o 10,4 %. Očekávané zpomalení na 6,7 % v roce 2022 by mělo reflektovat výrazně nižší tempo tvorby hrubého kapitálu, stejně jako snížení dynamiky exportu.

Česká ekonomika se v roce 2020 vlivem epidemie a opatření proti jejímu šíření propadla do hluboce záporné **mezery výstupu**. Reálná hrubá přidaná hodnota ve 2. čtvrtletí 2020 zaostala o téměř 9 % za svou potenciální úrovní, což bylo zdaleka nejvíce v historii samostatné ČR. Za celý rok 2020 ale záporná produkční mezera dosáhla −3,1 %, a v celoročním vyjádření tak byla srovnatelná s recesemi v letech 2009 a 2013. V průběhu 2. pololetí 2021 by se měla uzavřít a posléze dosahovat kladných hodnot pod 2 %.

Růst **nominálního HDP** je dán vývojem reálného ekonomického výkonu a cenové složky HDP. V roce 2021 by se deflátor HDP mohl zvýšit o 2,9 %. Výrazný pokles dynamiky proti roku 2020 bude dán především vývojem směnných relací, jež letos ovlivní silný nárůst ceny ropy, a v menší míře i nižším příspěvkem deflátoru hrubých domácích výdajů. V roce 2022 by se růst deflátoru HDP mohl dále zpomalit na 2,1 %. V rámci deflátoru hrubých domácích výdajů bude pomalejší růst deflátoru spotřeby sek-

toru vládních institucí (způsobený zejména sníženou dynamikou platů) částečně kompenzován rychlejším zvyšováním spotřebitelských cen (viz níže). Směnné relace by se měly mírně zhoršit a jejich příspěvek by tak měl být o 0,5 p. b. nižší než v roce 2021. Ve výsledku by měl tedy růst nominálního HDP v tomto a příštím roce mírně převýšit 6 %.

2.2.2 Spotřebitelské ceny

V roce 2020 přesáhla průměrná míra inflace 3 %. Nad 2% inflačním cílem se meziroční růst **spotřebitelských cen** pohyboval i v 1. pololetí 2021. K jejich růstu přispíval zejména vývoj v oddílu alkoholické nápoje, tabák, kde bylo zdražení tabákových výrobků podpořeno zvýšením spotřební daně, a v oddílu doprava, v němž rychle rostly ceny pohonných hmot a automobilů. Hlavními proinflačními faktory v roce 2021 patrně budou frikce na straně nabídky a výrazný růst ceny ropy i jiných komodit. Administrativní opatření by k průměrné míře inflace roku 2021 měla přispět jen mírně, inflace tedy bude dominantně dána tržními vlivy. Ve směru nižší inflace by měl působit pokles jednotkových nákladů práce a do určité míry také nejspíš ještě záporná produkční mezera. Inflaci by mělo tlumit i posilování české koruny k oběma hlavním světovým měnám.

V roce 2022 by se do vývoje spotřebitelských cen měl výrazněji promítnout růst regulovaných cen. Mezi nimi bude zřejmě nejpodstatnější zvýšení ceny elektřiny a zemního plynu. Cena ropy by v roce 2022 měla téměř stagnovat, což by mělo snížit nabídkový tlak na růst spotřebitelských cen. Naopak poptávkové faktory by měly působit ve směru vyšší inflace, jelikož produkční mezera by již měla být kladná a spotřeba domácností by měla značně oživit. Pokles jednotkových nákladů práce by měl nadále tlačit na snížení inflace, slabě by se v tomto směru mohlo projevit i posilování české koruny k oběma hlavním světovým měnám. Predikce počítá s dalším zvyšováním spotřební daně z tabákových výrobků v roce 2022, které by ovšem mělo inflaci podpořit jen velmi mírně. Průměrná míra inflace by měla v roce 2021 dosáhnout 3,2 % a v roce 2022 ještě zrychlit na 3,5 %.

Obrázek 2.5: Spotřebitelské ceny

(průměrná míra inflace v %)

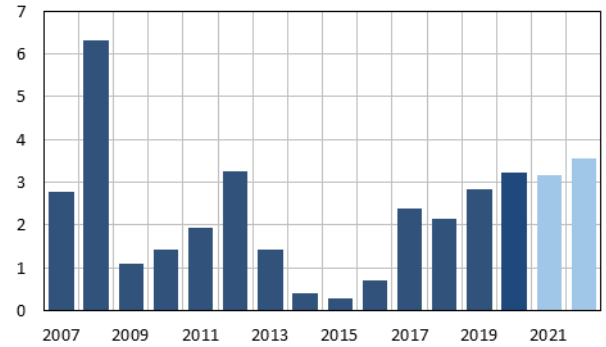

Zdroj: ČSÚ. Výpočty a predikce MF ČR.

2.2.3 Trh práce

Negativní dopad ekonomické recese na trh práce byl výrazně tlumen fiskálními stimulačními opatřeními (zejména programem Antivirus a kompenzačním bonusem). Navzdory ukončení většiny z nich ale nedošlo k nárůstu nezaměstnanosti. Zřejmě převážil efekt uvolňování protiepidemických omezení a vliv silné poptávky po práci v některých odvětvích, především v průmyslu.

Obrázek 2.6: Zaměstnanost

(růst proti předchozímu roku v %)

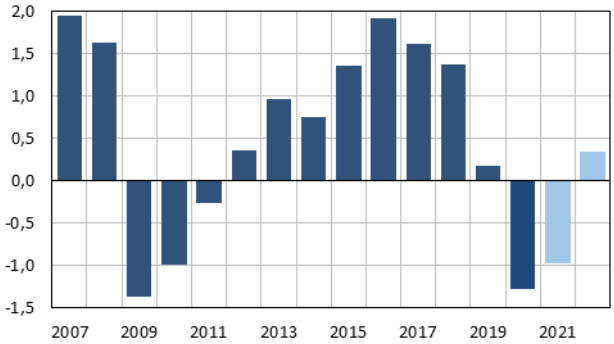

Zdroj: ČSÚ. Výpočty a predikce MF ČR.

Postupně doznívající efekty ekonomického propadu a setrvačnost na trhu práce by se v letošním roce měly promítnout v meziročním poklesu **zaměstnanosti**. V příštím roce by se naopak obnovená poptávka po práci měla projevit vyšším počtem zaměstnaných, dynamika však bude limitována dlouhodobým nedostatkem disponibilních pracovníků v některých profesích. Nabídka práce by v horizontu makroekonomického rámce měla být podpořena zvyšováním statutárního věku odchodu do důchodu a v menší míře také významným podílem věkových skupin s přirozeně vysokou mírou ekonomické aktivity. V letošním roce by tak zaměstnanost mohla klesnout o 1,0 % a v roce 2022 mírně vzrůst o 0,4 %.

Obrázek 2.7: Míra nezaměstnanosti

(v % pracovní síly)

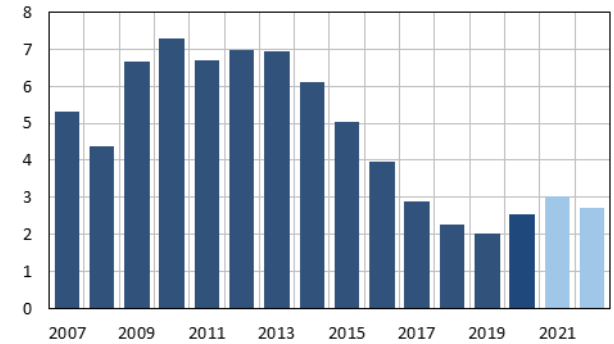

Zdroj: ČSÚ. Výpočty a predikce MF ČR.

Míra nezaměstnanosti (v metodice Výběrového šetření pracovní sil) zůstává v mezinárodním i historickém kontextu i přes určité zvýšení vlivem epidemie velmi nízká. Prostor pro její nárůst nadále limituje vysoký počet volných pracovních míst a zaměstnaných cizinců. Očekáváme, že míra nezaměstnanosti za celý rok 2021 vzroste na 3,0 %. S ohledem na růst hospodářské aktivity by se

v příštím roce mohla postupně snižovat až na průměrných 2,7 %.

Obrázek 2.8: Objem mezd a platů
(domácí koncept, růst proti předchozímu roku v %)

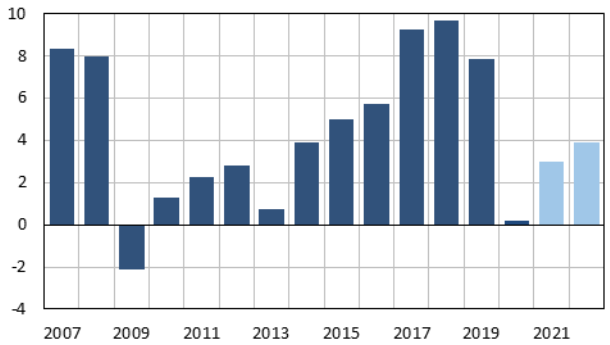

Zdroj: ČSÚ. Výpočty a predikce MF ČR.

Restriktivní opatření a zpožděné dopady hospodářského propadu se v 1. čtvrtletí 2021 projevily meziročním poklesem **objemu mezd a platů**. Náhrady zaměstnancům, které na rozdíl od objemu mezd a platů zahrnují kompenzace z programu Antivirus, se naopak zvýšily. Vývoj napříč odvětvími byl značně nerovnoměrný, kdy v činnostech s dominantní rolí sektoru vládních institucí výdělky silně rostly, mj. v důsledku vyplácení mimořádných odměn. Trend podstatně rychlejší dynamiky mezd a platů v netržních odvětvích je patrný již od roku 2016, v příštím roce by však citelné oživení poptávky po práci při nedostatku pracovní síly mělo přinést akceleraci mezd v soukromém sektoru. Objem mezd a platů by se letos mohl zvýšit o 2,9 % a v příštím roce zrychlit na přibližně 4 %.

2.2.4 Vztahy k zahraničí

Nepříznivá ekonomická situace vedla v roce 2020 k dosažení rekordně vysokého přebytku **běžného účtu** platební bilance ve výši 3,6 % HDP. V ročním klouzavém úhrnu se pak přebytek v 1. čtvrtletí 2021 nepatrně snížil na 3,5 % HDP. Většina z faktorů, které přispívají ke zlepšení běžného účtu, má však jednorázový nebo dočasný charakter.

Dominantní kladnou položkou je dlouhodobě **bilance obchodu se zbožím**. Její přebytek v 1. čtvrtletí 2021 meziročně vzrostl na 5,5 % HDP, když se zlepšilo saldo ve skupině stroje a dopravní prostředky, která tvoří více než polovinu celkového vývozu zboží. Vlivem oživení investiční aktivity, spotřeby domácností a vyšších cen ropy by mělo docházet k poklesu přebytku obchodní bilance na 4,0 % HDP v roce 2022.

Přebytek **bilance služeb** se v 1. čtvrtletí 2021 v důsledku poklesu příjmů z cestovního ruchu a růstu nákladů v sektoru dopravy nepatrně snížil na 1,7 % HDP. Negativní dopady pandemie tlumil růst příjmů ve službách souvisejících se stavebními pracemi. V následujícím roce by měl přebytek bilance služeb dosahovat víceméně stabilní hodnoty.

K podstatnému meziročnímu zlepšení došlo u dlouhodobě záporné bilance **prvotních důchodů.** Deficit se na začátku letošního roku snížil o 1,6 p. b. na −3,0 % HDP. Výrazně poklesl odliv investičních výnosů z přímých investic v ČR (v podobě dividend či reinvestovaného zisku) daný snížením ziskovosti firem v zahraničním vlastnictví. V příštím roce lze očekávat obnovení jejich ziskovosti, což by mělo vést k opětovnému nárůstu deficitu prvotních důchodů na 4,4 % HDP v roce 2022.

Bilance **druhotných důchodů** se v 1. čtvrtletí 2021 nepatrně zhoršila na −0,6 % HDP, a to v převážné míře v oblasti čistých příjmů z rozpočtu EU vykazovaných v rámci druhotných důchodů. V horizontu makroekonomického rámce by se deficit druhotných důchodů měl pohybovat na obdobných hodnotách.

Obrázek 2.9: Saldo běžného účtu platební bilance
(v % HDP)

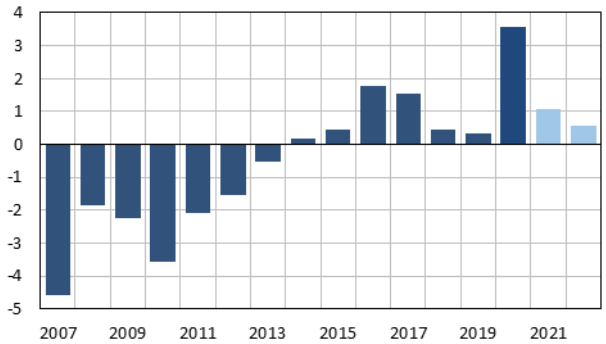

Zdroj: ČNB, ČSÚ. Výpočty a predikce MF ČR.

Ve výsledku by tak saldo běžného účtu platební bilance mohlo v letošním roce dosáhnout přebytku 1,1 % HDP, který by se v roce 2022 mohl snížit na 0,6 % HDP.

2.3 Nezávislé ověření makroekonomického rámce

Výbor pro rozpočtové prognózy, v souladu se zákonem č. 23/2017 Sb. o pravidlech rozpočtové odpovědnosti, ve znění pozdějších předpisů, posoudil dne 30. srpna 2021 Makroekonomickou predikci České republiky Ministerstva financí ze srpna 2021, z níž vychází tento makroekonomický rámec, z hlediska pravděpodobnosti jejího naplnění a vhodnosti použití v rozpočtovém procesu. Výbor prognózu vyhodnotil jako **realistickou**.

2.3.1 Monitoring prognóz

Ministerstvo financí monitoruje makroekonomické prognózy ostatních institucí zabývajících se předpovídáním budoucího vývoje české ekonomiky. Z veřejně přístupných datových zdrojů jsou průběžně sledovány prognózy 14 institucí, z čehož 9 institucí je tuzemských (Česká národní banka, Ministerstvo práce a sociálních věcí, domácí banky a investiční společnosti), ostatní jsou zahraniční (Evropská komise, Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, Mezinárodní měnový fond aj.).

U hospodářského růstu se scénář makroekonomického rámce od průměru odhadů jednotlivých institucí liší jen málo. Predikce míry inflace pro rok 2022 je oproti prognózám sledovaných institucí podstatně vyšší, neboť již zahrnuje jak zrychlení cenového růstu v červenci 2021, tak i nové informace o očekávaném vývoji regulovaných cen (viz kapitolu 2.2.2). U růstu průměrné mzdy v roce 2022 makroekonomický rámec rovněž vybočuje z intervalu sledovaných prognóz. To pravděpodobně vyplývá ze zahrnutí informací o platech ve vládním sektoru (odměny zdravotníkům a záchranářům v roce 2021, zmrazení platů většiny zaměstnanců vládního sektoru v roce 2022). V případě přebytku běžného účtu platební bilance se všeobecně očekává jeho postupné snižování.

Tabulka 2.1: Ověření makroekonomického rámce nezávislými prognózami

	HDP (růst v %)		Míra inflace (v %)		Prům. mzda (růst v %)		Běžný účet (v % HDP)	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022
České instituce	**3,4**	**4,2**	**2,9**	**2,4**	**4,0**	**4,4**	**1,9**	**1,0**
Zahraniční instituce	**3,8**	**4,6**	**2,6**	**2,4**	**.**	**.**	**2,8**	**1,4**
Průměr celého souboru	**3,5**	**4,4**	**2,8**	**2,4**	**4,0**	**4,4**	**2,3**	**1,1**
minimum	2,7	3,0	2,2	1,9	2,8	3,5	0,8	0,1
maximum	4,2	5,3	3,4	2,9	5,4	5,3	5,2	3,1
MF ČR	**3,2**	**4,2**	**3,2**	**3,5**	**5,3**	**3,3**	**1,1**	**0,5**

Zdroj: Prognózy jednotlivých institucí k 13. srpnu 2021. Výpočty a predikce MF ČR.

2.3.2 Porovnání s prognózou Evropské komise

Makroekonomická predikce Ministerstva financí je v plném rozsahu ukazatelů se čtvrtletní periodicitou publikována vždy, zatímco Ekonomická prognóza Evropské komise jen dvakrát ročně, přičemž v mezidobí je aktualizována pouze v hlavních parametrech HDP a inflaci. Navíc nevycházejí vždy ve stejnou dobu. Striktní srovnání tedy není možné, neboť obě predikce pracují s jinou aktuální datovou základnou.

Období vzniku obou predikcí dělí několik měsíců, během nichž proběhla revize většiny agregátů v souvislosti se zveřejněním ročních národních účtů. Záporná dynamika reálného HDP doznala v předchozím roce mírného prohloubení o 0,2 p. b. Změny proběhly také ve struktuře výdajových složek, zejména ve snížení výdajů na konečnou spotřebu domácností. To bylo do značné míry kompenzováno silnější investiční aktivitou. Příspěvek zahraničního obchodu ekonomickou aktivitu v roce 2020 tlumil výrazněji. Tabulka 2.2 srovnává předpovědi MF ČR a poslední úplnou predikci Evropské komise z května 2021.

Predikce reálného HDP je v případě Evropské komise v obou letech mírně optimističtější. Z hlediska struktury růstu dochází k významnějším odchylkám, zejména na položce tvorby hrubého fixního kapitálu, kde MF ČR předpokládá v letošním roce silnější investiční aktivitu danou především růstem investic sektoru vládních institucí podpořených realizací projektů spolufinancovaných fondy EU. Pro rok 2022 pak MF ČR očekává zvolnění tempa růstu investic. Vyšší dynamika dovozně náročné investiční poptávky společně s růstem skladových zásob v 1. pololetí 2021 se promítly do zhoršení příspěvku čistého vývozu k HDP v letošním roce. K větším odchylkám dochází i v případě spotřeby domácností, v obou letech MF ČR očekává silnější růst výdajů domácností. V případě spotřeby vlády je situace opačná.

Zásadní odlišnosti jsou také v případě dalších uvedených veličin. Evropská komise očekává v obou letech vyšší nezaměstnanost, MF ČR naproti tomu odhaduje silnější dynamiku růstu cenové hladiny v letošním roce v důsledku přetrvávajících omezení na straně nabídky a výrazného růstu ceny ropy. Silné inflační tlaky MF ČR předpokládá také v roce 2022, zejména vlivem růstu cen energií.

V červenci 2021 byla publikována předběžná prognóza Evropské komise, která v letošním roce zlepšuje růst reálného HDP o 0,5 p. b. na 3,9 %, pro rok 2022 pak očekává zrychlení růstu českého hospodářství na 4,5 %. Míra inflace byla pro rok 2021 zvýšena na 2,7 %, pro rok 2022 na 2,3 %.

Tabulka 1.2: Porovnání prognóz Ministerstva financí a Evropské komise[1]

		2021	2022	2021	2022	2021	2022
		predikce MF		*predikce EK*		*rozdíl MF a EK*	
Hrubý domácí produkt	*růst v %, s.c.*	**3,2**	**4,2**	**3,4**	**4,4**	**-0,2**	**-0,2**
Spotřeba domácností	*růst v %, s.c.*	2,3	5,5	1,5	4,3	0,8	1,2
Spotřeba vlády	*růst v %, s.c.*	2,4	0,4	2,8	1,4	-0,4	-0,9
Tvorba hrubého fixního kapitálu	*růst v %, s.c.*	6,0	4,9	3,6	7,9	2,4	-3,0
Příspěvek čistých vývozů k růstu HDP	*p. b., s.c.*	-0,6	0,3	0,7	0,1	-1,3	0,2
Deflátor HDP	*růst v %*	**2,9**	**2,1**	**2,0**	**2,1**	**0,9**	**0,0**
Míra inflace spotřebitelských cen *(HICP)*	*průměr v %*	**3,0**	**3,4**	**2,4**	**2,2**	**0,6**	**1,2**
Zaměstnanost *(VŠPS)*	*růst v %*	**-1,0**	**0,4**	**-1,5**	**0,3**	**0,5**	**0,1**
Míra nezaměstnanosti *(VŠPS)*	*průměr v %*	**3,0**	**2,7**	**3,8**	**3,5**	**-0,8**	**-0,8**
Poměr salda běžného účtu k HDP	*%*	**1,1**	**0,5**	**0,9**	**0,3**	**0,2**	**0,2**
Předpoklady:							
Měnový kurz CZK/EUR		**25,7**	**25,3**	**25,9**	**25,9**	**-0,3**	**-0,6**
Ropa Brent	*USD/barel*	**69**	**68**	**64**	**62**	**5**	**7**
HDP eurozóny	*růst v %, s.c.*	**4,9**	**4,3**	**4,3**	**4,4**	**0,6**	**-0,1**

Pozn.: Saldo běžného účtu vychází v případě MF ČR z metodiky platební bilance, údaje EK z národně-účetní metodiky ESA 2010.
Zdroj: Predikce MF ČR (srpen 2021), predikce EK (květen 2021).

[1] Porovnání makroekonomického rámce s aktuální prognózou Evropské komise podle požadavků zákona č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti, ve znění pozdějších předpisů.

3 Fiskální politika a veřejné finance

V roce 2020 skončilo hospodaření sektoru vládních institucí deficitem ve výši 6,1 % HDP, přičemž strukturální saldo dosáhlo hodnoty −2,9 % HDP a zadlužení vzrostlo na 37,8 % HDP. Fiskální pozice byla v roce 2020 výrazně determinována situací související s novým typem koronaviru a opatřeními zavedenými proti jeho šíření. Hospodaření veřejných financí bylo dotčeno nejenom výpadkem příjmů v důsledku působení automatických stabilizátorů, ale i fiskálními stimulačními opatřeními. Epidemická situace se znovu zhoršila na podzim roku 2020, což si vyžádalo pokračování stávajících nebo vytvoření nových podpůrných opatření i v téměř celé první polovině roku 2021. Fiskální úsilí v roce 2020 ve výši necelých 3 p. b. bylo odrazem těchto nepříznivých okolností a reakce vlády. Spolu s očekávaným dalším prohloubením strukturálního schodku o více než 3 p. b. v letošním roce tak fiskální politika v letech 2020 a 2021 výrazně stimuluje domácí ekonomiku. Stejným pohledem je od roku 2022, v souladu se zákonnou intenzitou konsolidace, fiskální politika restriktivní.

Důležitým indikátorem pozice ekonomiky v rámci hospodářského cyklu je **produkční mezera**, která vyjadřuje rozdíl mezi skutečnou úrovní ekonomického výkonu a úrovní optimálně využívající disponibilní zdroje (rovnovážnou). Ta současně slouží i k určení charakteru fiskální politiky. Dle výpočtů MF ČR dosáhla produkční mezera svého vrcholu v roce 2019 (3,7 % potenciálního produktu). V roce 2020 naopak ekonomický výkon poklesl pod svůj potenciál ve výši −3,1 %. Hospodářská recese však neměla vliv pouze na reálný výstup ekonomiky, ale i na jeho potenciální úroveň. V roce 2021 proto odhadujeme, v souladu s metodikou odsouhlasenou Národní rozpočtovou radou, postupné uzavírání záporné produkční mezery a od roku 2022 kladné hodnoty pod 2 %.

Z hlediska nastavení fiskální politiky očekáváme pokles strukturálního deficitu z hodnoty 6,1 % HDP v roce 2021 na 5,6 % HDP v roce 2022. Diference je v souladu s aktuálně platnou legislativou k odvození střednědobých výdajových rámců.

Obecně je tak přístup k fiskální politice umožněn novelami zákona č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti, ve znění pozdějších předpisů. Ty dovolily mnohem větší fiskální expanzi, než by jinak bylo možné. To se shodovalo s postupem, který byl zvolen i v rámci celé EU, kde byla poprvé v historii aktivována pro rok 2020 **všeobecná úniková doložka**, a následně prodloužena i pro roky 2021 a 2022. Lpění na fiskálních pravidlech v tak vážné světové krizi by pokles ekonomik výrazně prohloubilo. Počáteční fiskální expanze s následnou pozvolnou konsolidací má za cíl návrat do normálních podmínek bez druhé vyvolané recese a pokles dluhové kvóty skrze vyšší růst nominálního HDP.

Zvolený přístup se plně projevil i v doporučeních, která Evropská komise a Rada EU předložily k letošním konvergenčním programům, resp. programům stability. K nastavení směru fiskální politiky Evropská komise doporučila ČR:

1) V roce 2022 zachovat podpůrné nastavení fiskální politiky, včetně impulsu dodaného Nástrojem pro oživení a odolnost, a zachovat investice financované z vnitrostátních zdrojů.
2) Pokud to hospodářské podmínky dovolí, provádět fiskální politiku zaměřenou na dosažení obezřetných střednědobých fiskálních pozic a zajištění fiskální udržitelnosti ve střednědobém horizontu. Zároveň posilovat investice s cílem podpořit růstový potenciál.
3) Věnovat zvláštní pozornost skladbě veřejných financí na příjmové i výdajové straně rozpočtu a kvalitě rozpočtových opatření, aby se zajistilo udržitelné a inkluzivní oživení. Upřednostňovat udržitelné investice podporující růst, zejména s ohledem na zelenou a digitální transformaci. Upřednostňovat fiskální strukturální reformy, které pomohou zajistit financování priorit veřejné politiky a přispějí k dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí, mimo jiné posílením zdravotnických systémů a systémů sociální ochrany tak, aby se vztahovaly na všechny a byly přiměřené a udržitelné.

Tabulka 3.1: Saldo a dluh sektoru vládních institucí

		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021 *predikce*	2022 *predikce*
Saldo	*% HDP*	**-1,2**	**-2,1**	**-0,6**	**0,7**	**1,5**	**0,9**	**0,3**	**-6,1**	**-7,7**	**-5,0**
Strukturální saldo	*% HDP*	0,1	-0,7	-0,5	1,1	0,8	0,0	-1,0	-2,9	-6,1	-5,6
Dluh	*% HDP*	**44,4**	**41,9**	**39,7**	**36,6**	**34,2**	**32,1**	**30,0**	**37,8**	**43,5**	**46,2**

Zdroj: ČSÚ. Výpočty a predikce MF ČR.

3.1 Očekávané hospodaření sektoru vládních institucí v roce 2021

Hospodaření sektoru vládních institucí bylo v první polovině roku 2021 velkou měrou ovlivněno epidemií koronaviru, jejími ekonomickými důsledky a opatřeními provedenými v oblasti veřejného zdravotnictví či stimulační fiskální politiky. Očekáváme proto za cel rok deficitní hospodaření ve výši 7,7 % HDP, které půjde na vrub především státního rozpočtu. Místní vládní instituce patrně opět vykáží přebytek, ke kterému přispěje i úprava rozpočtového určení daní. Navzdory dalšímu navýšení platby za státního pojištěnce odhadujeme dílčí deficitní hospodaření fondů sociálního zabezpečení, které však z hlediska zůstatků vytvořených v minulých letech nezpůsobí žádané problémy.

Růst daňových příjmů a příspěvků na sociální zabezpečení v akruální metodice odhadujeme na 2,1 %, přičemž samotné daňové příjmy by měly hlavně v důsledku schváleného „daňového balíčku 2021“ klesnout o 2,3 %. Balíček přinesl mimo jiné snížení efektivní sazby **daně z příjmů fyzických osob** s odhadovaným dopadem 99 mld. Kč, což snižuje výnos daně o 30 %. U **daně z příjmů právnických osob** očekáváme stále ještě nižší úroveň než v roce 2019, a to i z důvodu několika opatření výše zmíněného daňového balíčku.

Příspěvky na sociální a zdravotní pojištění by měly meziročně vzrůst o 7,6 %. Jejich tempo odráží růst mezd a platů v ekonomice, umocněné postupným odezněním opatření zmírňujících socioekonomické dopady protiepidemických restrikcí. Zvýšení platby za státního pojištěnce do systému veřejného zdravotního pojištění přispívá k dynamice příjmové strany 1,3 p. b.

U výnosu **daně z přidané hodnoty** predikujeme růst o 4,8 %. Přeřazení vybraného zboží a služeb do druhé snížené sazby daně v průběhu roku 2020 sníží v letošním roce výnos o 2,4 mld. Kč. Podobně prominutí daně u prostředků pro testování na onemocnění COVID-19, očkovacích látek a u respirátorů redukuje výnos o další 2,5 mld. Kč.

Výnos **spotřebních daní** (bez dotací na obnovitelné zdroje energie) by měl vzrůst o 7,7 %. Pozitivně budou působit zejména změny sazeb na tabákové výrobky v celkové odhadované výši 5,2 mld. Kč. Naopak výnos daně z minerálních olejů tlumí snížená sazba daně na naftu v odhadované celoroční výši 5,6 mld. Kč.

Výdaje na konečnou spotřebu s očekávaným růstem 6,9 % zvyšují naturální sociální transfery, náhrady zaměstnancům a mezispotřeba. Nárůst platů se týká pracovníků ve školství, zdravotnictví a sociálních službách, v dalších oblastech jsou platy fixovány. Objem platů ve veřejné sféře by měl přesto vzrůst o 5,8 %, jelikož se do něj promítají i mimořádné odměny zdravotnickému personálu, pracovníkům v sociálních službách a ozbrojeným složkám. Pokračovat by měla poměrně silná dynamika naturálních sociálních transferů (11,5 %), jelikož výdaje do zdravotnictví jsou ovlivňovány epidemickou situací a vakcinací obyvatelstva. Výše růstu mezispotřeby by měla v letošním roce dosahovat 4,8 %, a částečně tak kompenzovat její loňský nevýrazný růst v důsledku zavřených škol i dalších veřejných institucí. V oblasti zdravotní péče by se zde měly projevit nákupy vakcín proti COVID-19 a testů do škol.

Zvýšení **peněžitých sociálních dávek** o 6,1 % reflektuje jak zákonnou valorizaci dávek důchodového pojištění, tak úpravu některých dávek podporujících rodiny s dětmi, ošetřovné v případě uzavření škol či karantény dítěte i navýšení transferů do veřejného zdravotního pojištění.

Investice do fixního kapitálu by měly růst 11% tempem, přičemž očekáváme zapojení nových programů a nástrojů Evropské unie, včetně realizace projektů schváleného Národního plánu obnovy ČR.

Programy podpory v souvislosti s COVID-19 jsou důvodem cca 11% růstu **dotací**. Na jedné straně pokračují opatření započatá v roce 2020 (především program Antivirus), na straně druhé jde o novou podobu kompenzací za omezení podnikatelské činnosti protiepidemickými restrikcemi (program COVID – 2021 a COVID – Nepokryté náklady). Další formy podpory, jako je kompenzační bonus či institut zpětného působení daňové ztráty, jsou klasifikovány mezi **kapitálové transfery**, které oproti loňskému roku patrně mírně poklesnou.

Deficitní hospodaření vládních institucí se promítne do výše **dluhu**, který by měl na konci roku dosáhnout 43,5 % HDP. Nárůst zadlužení a předpokládaný vývoj úrokových sazeb zvýší **úrokové náklady** o přibližně 7 %. V poměrovém vyjádření k HDP očekáváme jejich stagnaci na 0,8 % HDP.

3.2 Predikce hospodaření sektoru vládních institucí v roce 2022

V roce 2022 by mělo dojít k meziročnímu zlepšení salda na −5,0 % HDP. Ve strukturálním vyjádření by pak mělo jít o fiskální restrikci v zákonem požadovaném rozsahu.

Celkové příjmy sektoru vládních institucí by dle predikce měly v roce 2022 vzrůst o 6,1 %. Dynamika daňových příjmů včetně příspěvků na sociální zabezpečení je však o něco slabší, konkrétně 4,7 %. Výnos **daně z příjmů fyzických osob** by měl totiž klesnout o 2,5 %, jelikož proti odhadovanému růstu mezd a platů v ekonomice působí diskreční opatření v podobě zvýšení slevy na poplatníka o 3 000 Kč za rok s dopadem 12,3 mld. Kč. Příjmy z **příspěvků na sociální zabezpečení**, jejichž růst je odhadován na 3,7 %, budou ovlivněny růstem náhrad zaměstnancům

v ekonomice a dalším zvýšením platby za státního pojištěnce o cca 14 mld. Kč. Kromě toho již nebude účinný jednorázový příspěvek 370 Kč/den osobám v karanténě s dopadem 1,1 mld. Kč, což rovněž meziročně ovlivní dynamiku. Dynamiku zdanění a odvodů závislé činnosti pak rovněž ovlivňují mimořádné odměny pracovníkům ve zdravotnictví, v sociálních službách a ozbrojeným složkám vyplacené v letošním roce. **Daň z příjmů právnických osob** by, vzhledem k predikci růstu hrubého provozního přebytku a diskrečním opatřením, měla růst o 12 %. Výnos daně bude tlumen koncem účinnosti změny metody tvorby a daňové uznatelnosti technických rezerv pojišťoven a osvobození dividend státu a krajů od daně s celkovým dopadem 7,5 mld. Kč, opačný účinek má ukončení zrychlených odpisů z let 2020 a 2021 v odhadované výši 15 mld. Kč. Dynamika **daně z přidané hodnoty** by měla být ovlivněna zejména sílící nominální spotřebou domácností. Naproti tomu čistý efekt v minulosti schválených diskrečních opatření (přeřazení vybraných služeb do druhé snížené sazby daně schválené v roce 2019, snížení sazby na ubytování, sportovní a kulturní akce, lyžařské vleky a další vybrané služby od poloviny roku 2020, ukončení prominutí daně z přidané hodnoty u nákupu respirátorů, vakcín a testů) budou růst tlumit. Celkem by daň z přidané hodnoty měla růst kolem 8 %. Výnos **spotřebních daní** bez zdrojů na obnovitelné zdroje energie by pak měl růst okolo 5,5 %. Mezi hlavní vlivy patří pokračování zvyšování spotřební daně na tabákové výrobky, pokračující ekonomické oživení a rovněž počítáme s pozitivním příspěvkem digitální daně. Výraznou dynamiku na straně příjmů očekáváme v **běžných i kapitálových transferech**. Tyto položky odráží předpokládaný náběh prostředků z EU, ať už vlivem končící finanční perspektivy 2014–2020, tak novými finančními tituly v rámci nástroje EU příští generace. Celkový nárůst transferů odhadujeme na 40 %.

Výdaje veřejných rozpočtů by měly meziročně v podstatě stagnovat. To je dáno koncem protikrizových opatření, primárně pak **dotace a kapitálové transfery** v úhrnu klesnou o cca 35 %. Dalším faktorem zvolňujícím dynamiku výdajů je **konečná spotřeba vládních institucí**, jejíž tempo dohadujeme kolem 2 %. Náhrady zaměstnancům v sektoru vládních institucí, naturální sociální transfery i mezispotřeba by měly mít v roce 2022 nižší tempo než v letošním roce, což je dáno hlavně postupným návratem do normálních podmínek v systému zdravotní péče a neopakováním mimořádných odměn spojených s epidemií.

V oblasti **peněžitých dávek sociálního zabezpečení** počítáme v roce 2022 s citelným navýšením, zejména díky růstu výdajů na dávky důchodového pojištění. Schválená valorizace důchodů v průměru o téměř 500 Kč a paušálním navýšením procentní výměry o dodatečné 300 Kč by měly zatížit výdajovou stranu o částku kolem 30 mld. Kč. Dopad na výdaje bude mít i zvýšení výdajů na další sociální dávky, jako příspěvek na péči ve 3. a 4. stupni závislosti, přídavky na děti, změny ve vyplácení rodičovského příspěvku nebo zálohové výživné s úhrnným nákladem kolem 7 mld. Kč. Ve vývoji dávek sociálního zabezpečení se v akruální metodice Evropského systému národních a regionálních účtů odráží i růst platby za státního pojištěnce o cca 14 mld. Kč na rok 2022. V důsledku ekonomického vývoje a uvedených diskrečních opatření by peněžité sociální dávky měly vzrůst o 5,5 %.

U výdajů na **investice** do fixních aktiv očekáváme navýšení o zhruba 8 % s výrazným přispěním investic spolufinancovaných z EU. Tím by investice vládních institucí vzrostly na 5,2 % HDP. Kromě standardních fondů EU včetně navýšení alokací (REACT-EU) počítáme rovněž s plným zapojením dalších nástrojů na podporu oživení evropských ekonomik (EU příští generace).

Přestože očekáváme, že **úrokové výdaje** budou vlivem predikovaného deficitu hospodaření sektoru vládních institucí a vývoje úrokových měr růst v absolutním vyjádření, v poměrovém vyjádření k HDP by měly setrvat na 0,8 % HDP. **Zadlužení** vládních institucí by mělo v roce 2022 vzrůst o 2,7 p. b. na hodnotu 46,3 % HDP.

Obrázek 3.1: Saldo veřejných financí
(saldo sektoru vládních institucí, v % HDP)

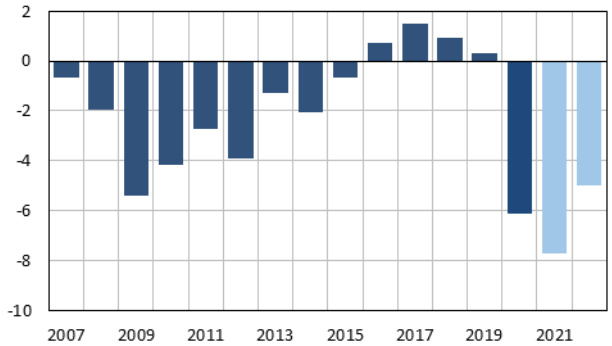

Zdroj: ČSÚ. Predikce MF ČR.